

МИНТАҚАДА ТУРИЗМ СОҲАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ

Соқижонов Қодиржон Қобилжон ўғли

KIUT Бакалаврианти

E-mail: abduqodir6600@gmail.com

Аннотация: Ушбу мақолада минтақа иқтисодиётини ривожлантиришда туризм соҳасининг роли кўрсатиб берилган. Шунингдек, минтақада туризм соҳасининг ҳозирги ҳолати таҳлил қилиниб, уни истиқболда ривожлантириш бўйича хулоса, таклиф ва тавсиялар берилган.

Калит сўзлар: минтақа, ҳудуд, комплекс, туризм, сайёҳ, омил, туристик инфратузилма, экотуризм, рекреацион туризм, агротуризм.

Кириш

Иқтисодиётни модернизациялаш ва аҳоли фаровонлигини ошириш шароитида минтақаларни комплекс ривожлантириш алоҳида ўрин тутади. Хусусан, Президентимиз Ш.М.Мирзиёевнинг Вазирлар Маҳкамасининг —мамлакатимизни 2016 йилдаги ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунларини ҳар томонлама таҳлил қилиш ҳамда республика ҳукуматининг 2017 йил учун иқтисодий ва ижтимоий дастури энг муҳим йўналишлари ва устувор вазифаларини белгилашга бағишланган кенгайтирилган мажлисидаги маърузасида ҳудудларни комплекс ва интенсив равишда ривожлантириш борасида қабул қилинган янги мақсадли дастурларни амалга ошириш бўйича муҳим вазифа ва чораларни белгилаб бердилар.

Бу чора-тадбирлар Президентимизнинг ҳудудларда бўлган сафарларида янада устувор аҳамиятга эга бўлди. Хусусан, Президентимиз ўзининг 2017 йил 27 январдаги Хоразм вилоятига ташрифи мобайнида —Хоразм вилояти ҳудудларини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, аҳоли турмуш даражасини яхшилашга доир қўшимча чора тадбирлар дастури¹ ишлаб чиқилганини ва 2017 йил 17 январдаги махсус қарор билан тасдиқланганлигини айтиб ўтдилар. Минтақаларни комплекс ривожлантиришга минтақа хусусиятларидан келиб чиқиб ёндашиш лозим. Айнан, Ўзбекистон Республикаси ва унинг минтақалари (Самарқанд, Бухоро, Хоразм) га хос бўлган хусусиятлардан бири – туризм соҳасидир. Хусусан, Президентимиз вилоятнинг туризм соҳаси мутахассислари билан учрашувида келгусида мамлакатимизни барқарор ривожлантиришда туризм соҳасини муҳим ўрин эгаллашини, ушбу тармоқни тараққий топишига давлатимиз томонидан катта эътибор берилаётганини алоҳида таъкидладилар. Шу билан биргаликда, Президентимиз ўз нутқида, сайёҳлик мамлакатимиз валюта тушумларини кўпайтиришнинг муҳим манбаи бўлиши билан бирга энг асосийси юзлаб иш ўринларини очиш имконини беришини айтиб ўтдилар.

Мавзуга оид адабиётлар таҳлили

Россиялик иқтисодчи олим М.А.Винокуров туризмга —Туризм бу – ҳордик чиқариш, даволаниш, спорт билан шуғулланиш, зиёрат қилиш, бизнес қилиш мақсадида инсон томонидан бўш вақтда амалга ошириладиган саёҳатдир² деб таъриф берган.

Аввало, туризмни ривожлантириш ўзига хос табиатига кўра бир қатор ресурсларга, шу жумладан, географик омил ва минтақа хусусиятларига боғлиқдир. Шунинг учун ҳам юқори туризм салоҳиятига эга бўлган Ўзбекистон Республикасида туризм соҳасини ривожлантиришни мақсад қилар эканмиз, бунини амалга оширишга минтақавий жиҳатдан ёндашиш лозим. Чунки, минтақаларда

туризмни ривожлантириш бутун бир мамлакат туризм соҳасининг ривожланишига ҳисса қўшади.

Минтақавий туризм бозорининг асосий объектларидан бири – туристик хизматлар бўлиб, Россиялик иқтисодчилар И.В.Зорин ва В.А.Квартальновлар туристик хизматларга қуйидагича таъриф берадилар: Туристик хизматлар - бу туристик эҳтиёжларни қондирувчи асосий, қўшимча ва комплекс хизматлар мажмуидир. Улар асосий хизматларга сайёҳликни ташкил қилиш ва ўтказиш учун зарур хизматлар, қўшимча хизматларга саёҳат ўз ичига олмаган ва эҳтиёж бўлган ҳолда дам олиш жойида тақдим қилинадиган хизматлар, комплекс хизматларга чиптада кафолатланган туристик хизматлар мажмуини киритганлар Хорижий сайёҳларга кўрсатиладиган ҳар қандай туристик хизматлар экспорт қилиш билан баробар бўлиб, бу четдан келадиган валюта тушумларини кўпайишига замин яратади.

Таҳлил ва натижалар

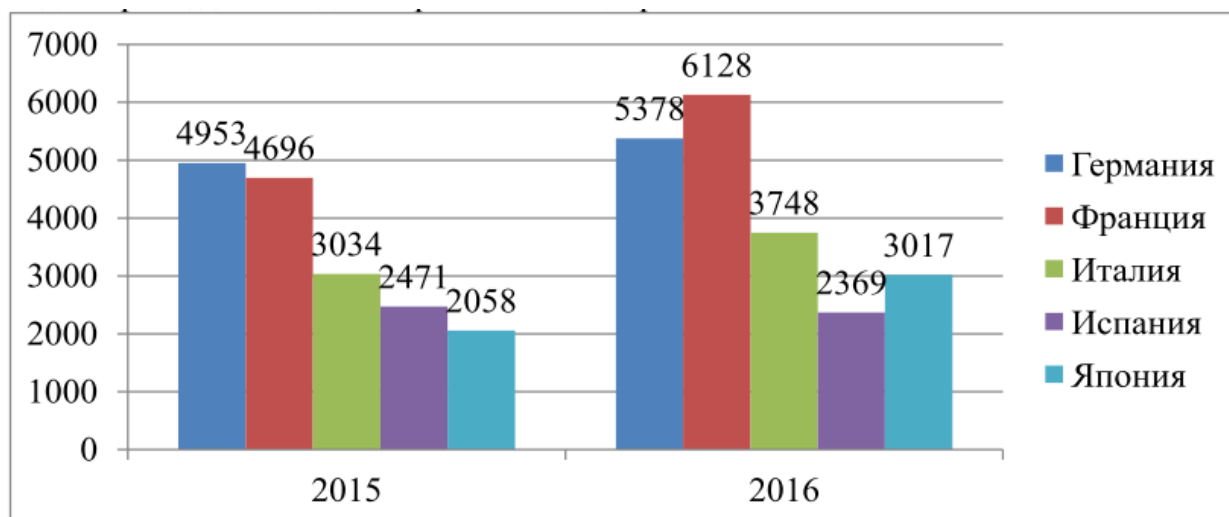
Кейинги йилларда Хоразм вилоятининг туризм соҳаси Президентимиз ва ҳукуматнинг эътибори натижасида шиддатли равишда ривожланиб бормоқда. Хусусан, Хоразм вилоятига 2015 йилда жами 63,3 мингдан ортиқ ва 2016 йилда 75,8 мингдан ортиқ хорижий ва маҳаллий сайёҳлар ташриф буюрган. Шундан, 2015 йилда 40,6 мингга яқин ҳамда 2016 йилда 46,6 мингдан ортиқ хорижий сайёҳлар ташриф буюрган ва бу кўрсаткич 2015 йилга нисбатан 2016 йилда 15 фоизга ошган (1-жадвал).

2012-2016 йилларда Хоразм вилоятига келган ва вилоятдан хорижг чикқан сайёҳлар сони

№	Йиллар	Келган сайёҳлар сони(минг)			Хорижга чиққан сайёҳлар сони (нафар)
		жами	Шундан		
			хорижий	маҳаллий	
1	2	3	4	5	6
1	2012	63,6	47,4	16,2	100
2	2013	73,3	53,3	20	269
3	2014	67,7	46,2	21,5	72
4	2015	63,4	40,6	22,8	88
5	2016	75,8	46,6	29,2	135

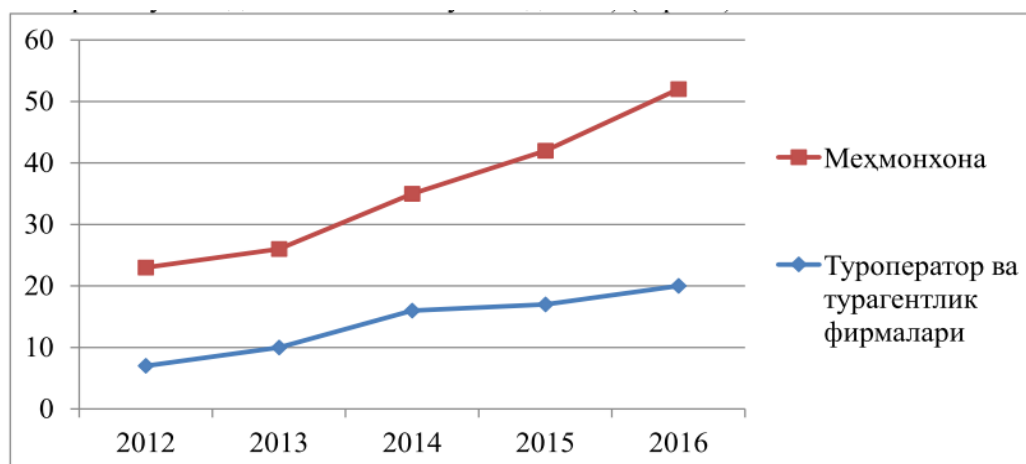

Шунингдек, Хоразм вилоятига 2015 йилда дунёнинг 82 тадан ортиқ мамлакатидан хорижий сайёҳлар ташриф буюрган. 2016 йилда эса дунёнинг 84 тадан ортиқ давлатидан хорижий сайёҳлар келган.

1-расм. 2015-2016 йилларда Хоразм вилоятига дунёнинг 5 та етакчи мамлакатидан энг кўп ташриф буюрган сайёҳлар ўсиш динамикаси.

Туристик эҳтиёжларни бажарилиши учун хизмат қиладиган сайёҳлик ташкилотлари сони 2012 йилдаги 36 тадан 2016 йилда 72 тага, шундан меҳмонхоналар сони 23 тадан 52 тага (Урганч шаҳрида 12 та, Хива туманида 34 та, Ҳазорасп туманида 4 та ва Гурлан туманида 2 та), туроператор ва турагентлик фаолияти билан шуғулланувчи ташкилотлар сони 7 тадан 20 тага етди (Урганч шаҳрида 9та, Хива туманида 8та, Урганч туманида 1 та, Ҳазорасп туманида 1 та ва Боғот туманида 1 та)

(2-расм).

**2-расм. 2012-2016 йилларда Хоразм вилояти туризм соҳасида фаолият
кўрсатувчи ташкилотлар сонининг ўсиш динамикаси**

Шунингдек, минтақада туризм соҳасининг ривожланиш шартларини моделлаштириш (4-жадвал) ва моделдаги барча омилларни комплекс тарзда ривожлантириш истиқболда туризм соҳасини ривожланиши учун таъсирқиладиган мураккаб дастур, метод ва йўналишларни ифодаловчи самарали минтақа сиёсатини шакллантиришга кўмак беради.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг Вазирлар Маҳкамасининг —Мамлакатимизни 2016 йилдаги ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунларини ҳар томонлама таҳлил қилиш ҳамда республика ҳукуматининг 2017 йил учун иқтисодий ва ижтимоий дастури энг муҳим йўналишлари ва устувор вазифаларини белгилашга бағишланган кенгайтирилган мажлисидаги маърузаси//Халқ сўзи, 2017 йил 16 январь.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 2 декабрда қабул қилинган ПФ-4861-сон фармони.
3. Зорин И.В., Квартальнов В.А. Энциклопедия туризма. — М.: Финансы и статистика, 2003. — 368 с.
4. Хоразм вилоят Статистика бошқармаси маълумотлари.